

sv. vere, ki edino pomagati zamore, imajo za strup ali gift.

Vendar nekaj dobrega se najde na tem, da liberalci jasno povejo, kaj hočejo. Ljudje bodo tem hitreje spregledali. Ne bodo več liberalcev volili, ampak take moževe, kateri jim bodo za krščansko šolo govoriti obljubili.

Nova šola ima marsikaj dobrega. To se naj ohrani! Prav je, da učitelji dobivajo boljše plačilo. Zaželjeno je bilo, da se je mešnikom sitna butara nadzorništva vzela. Prav je, da se za poboljšanje šol skrbi. Dobrih šol smo krvavo potrebni. Ali ni prav, da bi šolo in krščanske otroke brezverniki v roke dobili, jih ob vero in strah božji spravili ter divjo pagansko druhal mesto krščanskih ljudi izrejali.

In temu hočemo pri bližnjih volitvah v okom priti. Liberalca ne volimo bodi ali Nemec ali Slovenec, naj nam o brezverski šoli in jeni „omiki“ gode in poje, kolikor mu drago.

Popolno izgnanje krščanskega poduka iz šol, to bi kmete najbolj bolelo.

0 koleri nekaj.

Strahovita kolera se vedno bližej pomika. V vesi Viljevo na Slavonskem je izmed 800 ljudi umrlo 90. Ostali so strahu pobegnoli v gozde. Mislimo tedaj bralcem „Sl. Gosp.“ vstreči, ako dnes nekaj o koleri povemo.

1. Od kod je kolera? Ta kužljiva bolezen je doma iz izhodne Indije. Ondi se je pred 100 leti prvič v večji strahovitosti začela širiti. Leta 1817. je že silila črez meje indijske. Nastopila je svojo prvo strašno pot po celi zemlji. V 21 letih je obiskala vseh pet delov sveta in pomorila više 20 milijonov ljudi. Leta 1831. se je prvič prikazala k nam na Avstrijsko. Tudi našim slovenskim deželam ni prizanesla. Pobrala je tedaj v celem cesarstvu 323.160 ljudi. Drugo pot po svetu je nastopila l. 1846. in jo končala v 13. letih. Zdaj je od l. 1860. na svoji tretji poti okoli zemlje ter še nje ni popolnoma dokončala. Pri tem jenem tretjem potovanju smo jo leta 1866. od Prusov dobili. Skoro vsako leto se nam glasi zdaj tu zdaj tam. Prvo leto, t. j. l. 1866. je pomorila več, kakor 40.000 ljudi. Zdaj pobira ljudi posebno na Ogrskem, Slavonskem, na Gališkem, in na Dunaji.

2. Kakošna pa je ta bolezen? Kolera je naj bolj podobna griži. Za to jej tudi pravijo: bljuvna griža. Večidel se loti človeka po noči. Iz prva lahka hitrica se spremeni v silno dristo. Grozno žene iz človeka naprej in na nazaj. Očedki so izprva žolčasti, naposled pa sivkasti kaši podobni. V kratkih urah je bolenik budo izprazen. Zelo začne medleti; pri sreji mu prihaja hudo tesno. Zunanaj ga silno mrazi, znotraj ga peče neugasljiva žgalina. Po rokah

in nogah ga mučno trga in naposled popolnem oslabi. —

Ako v tem trenutku boleznj revni človek toliko moči več ne zmore, da bi se ga vračitve poprijele — tedaj je v treh urah mrtev. Malo kateri živi dalje, kakor 48 ur.

Vendar, ako si bolenik pri prvem napadu prihrani toliko moči, da se ga vračila poprimejo, tedaj pa skoro vsak okreva. Nekateri so že v 48 urah zopet zdravi.

Kolera se prestavlja od kraja do kraja, od mesta do mesta. Ona je prav kužljiva ali nalezljiva bolezen. Ali v čem da jeni kužljivi strup obstoji, tega še ne vemo. Le to nam je znano, da se nahaja v tem, kar je na koleri zboleli človek od sebe dal. Naj bolj nevaren postane ta kužljivi strup, ako do vode pride in jo okuži. To stori, da naglo cele vesi in mesta na koleri umreti morajo.

3. Kolero je bolj lahko odpraviti ali prej zavrnoti, kakor od nje že ugrabljenega človeka smrti rešiti. Prvo se doseže tako. Vsi očedki in sploh kar iz človeka pride, ki je na koleri zbolel, se mora z hudičevem oljem (ževpleno kislino, Vi-triolöl) kateremu se nekaj vode primeša varno polit. Takisto se ima zgoditi zastran stranišč. Tako se kolerini strup zamori — in pot do nadaljnjega razširjenja zapre. Oblačila in postelje bolnih se morajo z ževplom pokaditi. Nadalejšni pomočki zoper kolero so: snaga, večkratno izhlapljenje hiš in spavnic, zdrav živež in zmernost. Posebno varovati se je vsakega razhladjenja. Zoper to se nasvetujejo flanelasti prepasi.

Bolenik se spravi hitrej ko mogoče v toplo posteljo. Piti se mu ne smeje veliko dati. Ako mogoče, se naj pokliče zdravnik. Če se temu ne posreči hitrice in strašnega bljuvanja (prek-metanja) ustaviti, potem je večidel vse zastoj. Bolenik se naj kot veren kristjan z Bogom spravi in na pot v večnost pripravlja.

Cerkveno zadeve.

Novi ajdže nadaljujejo preganjanje cerkve božje, kder in kolikor se da.

Na Laškem so one dni prepovedali obiskovanje 600 let stare cerkvice franciškanske, ki se jej pravi: Porcijunkula. Veliko tisoč ljudi je bilo tje namenjenih. Radi bi dobili velike odpustke Porcijunkulske. Toda nastavljeni vojaki in policaji so jim morali pristop zabraniti. Laški frajmaurari namislijo neki vse božje pote in procesije zatreti.

Prusi so zdaj že četrto duhovščico (Priesterhaus) zatrli. Naposled še ne bode nobeden škof smel svoje duhovščice imeti! Od kod hočejo tedaj pridnih mešnikov dobiti?

Do zdaj so Prusi pregnali veliko šolskih sester. Na Badenskem je 600 učiteljskih služeb

praznih. Toda rajši imajo učilnice prazne in otroke brez poduka, da ga le cerkvenim osebam vzamejo.

Ob enem so iz dežele zapodili ligurijane in pa jezuite. Poslednji jezuit je bil o. Cölner. Hudo bolen ni mogel za izgnanimi sobraty v prognanstvo. Preselil se je na dom svojega očeta. Želel je v očetu hiši ali ozdraviti ali umreti. Toda Prusi na to niso čakali. Grozovitneži so očetu po žandarjih vzeli sina ter ga čez mejo zapodili. No, Bog pravični še gotovo živi. Tako nečloveško posilstvo se utegne Prusom še britko povračati!

Na Švicarskem v mestu Genovi so tamošnjega jako iskrenega škofa pregnali. Podal se je v bližnjo Francosko. Tje je pred kratkimi dnevi šlo 300 fantov in deklet švicarskih, da bi od svojega pregnanega škofa prijeli sv. birmo.

Kaj ne Slovenci, časi so čudni?

V Mariboru obstaja že 12. leto društvo krščanskih gospá, ki podpira uboge deklice in skrivne siromake. Iz letošnjega računa pozvemo, da je društvo 150 šolarcem poskrbelo za obed in južno, za šolske reči in za obleko. Šolarce dobivajo poduk pri vse hvale vrednih šolskih sestrah. Društvo šteje 285 udov in je potrošilo 2242 gld. Bog plati!

Gospodarske stvari.

Poljske miši.

I.

Pretečenega leta so iz različnih dežel Nemškega javljali o velikej množini miši, ki so se na polji bile pokazale in gospodarstvu veliko škode napravile. Minula topla jesen in zima je bila razplodjevanju teh sitnih glodalcev posebno povoljna. Zarad tega so se te spomladi na Bavarskem posvetovali, kako bi zamogli po združenem prizadevanju tej nevolji v okom priti, ako bi se res miši, kterih se je bati bilo, zopet prikazale. Tudi na Hrvaškem, zlasti ob Dravi, so se bile pred tremi leti miši izvenredno zaplodile, ter so mnogo setev pokvarile. Ta prikazen tudi v naših krajih ni prerodka. Posebno veliko miši se kaže na murskem polji. Hočemo toraj o miših malo spregovoriti.

Mišjih plemen je veliko, ločimo pa navadno špičmohe (*sorex araneus*) ali rovke ino navadne miši. Navadne miši ločimo v domače, gojzde in poljske miši. Ako doštejemo tem še dva večja glodaleca, sivo podgano (*mus decumanus* - Wanderratte) ter navadno podgano ali stakorja, ki je pred nekaj stoletji na brodovih v naše kraje prinesen bil in je zdaj od sive podgane iz hiš in mest povsodi spodrinjen, ter se v gore vmakniti moral, — ako toraj to celo plemo pregledamo, vidimo, proti kolikim studljivim glodalcem se poljedelece braniti mora. Najškodljiveja je poljska miš. Koliko škode ta drobna stvar na-

praviti zamore, vidimo iz izgleda od Lenz-a navedenega, da so namreč leta 1856. med Erfurtom in Goto na Nemškem tri ure daleč morali 12.000 oral zemljišča preorati, ker je bila vsa setev po miših vničena. Ena sama miška plodi (rodi) vsako leto pet do šestkrat, in sicer vselej štiri do dvajset mladih, in spomladi zaplojene miške v jeseni že same zopet plodijo. Iz tega je razvidno, da zamore število miši, ako jim je vreme ugodno, v kratkem silovito narasti. Takemu razmnoževanju teh glodalcev se bo človek sam komaj uspešno vstavljati zamogel, in ostanejo navadno vsa sredstva brez zaželjenega uspeha; pomagati zamorejo le vreme in zaveznički človekovi: zverjadi, ktere pa žalibog gostoma iz nevednosti kakor najljuteje sovražnike preganjamo. (Gosp. list.) (Dalje prih.)

Meseca avgusta so na vrsti sledeča opravila:

Namlačeno zrnje se večkrat premeša. Za ozimino se pripravlja dobro seme. Jajca se hranijo za zimo.

Ta mesec se strižejo ovce.

Rani sad se pobere iz dreves. Po gredah drevesnic se sadijo košice breskev, marelic, sliv, češpelj, črešenj, višenj in drena. Dozorjeno seme vrtnih rastlin se nabere in hrani. Pridne gospodinje nasejejo špinace in sadijo zimski čebulj, da imajo v spomladi kaj v roke vzeti. Metulji kapusniki se naj marljivo polovijo, da pozneje grde gosence zelja in repe ne pokončajo.

Meseca avgusta sejejo repo in mešanico, zivini za tečno krmo, polagajo len in konoplje na gojitev, kosijo otavo.

Konec meseca spravljajo hmel, v vinogradih se drugokrat veže, ako je potreba; divje mladike se trsom potrgajo.

V drestne ribnike se spuščajo ščuke, race in gosi pa odganjajo, da preveč mladih ribic ne pokončajo.

Odkod toliko toče?

Rečemo od prevelikega in nespametnega posekanja in uničenja gozdov ali lesov po hribih in gorah.

1. Številne fabrike, fužine, železnice, vedno večje število prebivalcev požgé sila veliko kurjave. Zato vidimo, kako naše gore čem dalje bolj pogrešajo zeleno odejo gozdov in dobav. Nekatere gore so že popolno gole. Košato Pohorje je na južni strani skoro vse posekano. Takisto velja o donačkih, konjiških, vitanjskih gorah, o Pozruku, o Golici in sploh o korskih in švanberških planinah. Te so hudo posekane. A od ondot nam prihrujejo skoro vse naše nevihte, nalivi in toče.

One planine so se tudi nespametno posekale. Tako je na primer nek gladovni fužinar na „Dreieku“ na korskih planinah dal lep gozd dve uri na dolgo in uro na široko posekati. Toda zdaj ni zamogel ali ni hotel toliko drvarjev najeti,